

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Anden behandling af lovforslag nr. L 298:

Forslag til lov om ændring af lov om voksenuddannelsesstøtte. (Uddannelse og jobrotation for privatansatte).

Af kulturministeren (Grethe Rostbøll).

(Fremsat 12/5 92. Første behandling 13/5 92. Betækning 12/6 92).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Poul Erik Dyrlund (S):

Da Uddannelsesudvalgets formand og Uddannelsesudvalgets næstformand ikke er til stede her i dag, skal jeg som fungerende formand anmode om at få lovforslaget tilbage til udvalgsbehandling mellem anden- og tredjebehandlingen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Anden behandling af lovforslag nr. L 282:

Forslag til lov om privat byfornyelse.

Af boligministeren (Svend Erik Hovmand).

(Fremsat 12/5 92. Første behandling 13/5 92. Betækning 12/6 92).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Pelle Voigt (SF):

Som bekendt var udfaldet af de såkaldte aktiveringsforhandlinger sådan, at SF ikke på forhånd var bundet til at stemme for dette forslag, hvis indhold vi heller ikke kendte, da aktiveringsforliget blev indgået. Andre var i den situation, at de tilsyneladende var bundet til at støtte forslaget, selv om de heller ikke kendte det.

Det har undret os dybt, vil jeg godt sige, at SF ikke på noget tidspunkt trods henvendelser til boligministeren er blevet opfordret til at deltage i forhandlinger om forslagens udformning og således har været ude af stand til i praksis at påvirke dette forslags udformning.

I stedet har boligministeren indkaldt en kreds af forligspartier til en række mere eller mindre omfattende forhandlinger, hvis indhold det ikke har været fuldstændig muligt at få afsløret i Folketingets Boligudvalg.

Jeg må sige om forslaget, som det foreligger nu – selv efter de ændringer omkring klageadgang og andet, som er gennemført, og som SF agter at stemme for – at vi anser det for en af de mest komiske svulster, man i mange år har lavet på dansk boliglovgivning. Man forestiller sig, at der kan komme gang i en byfornyelses- og genopretningsindsats ved, at man giver lejere og udlejere adgang til frivilligt at aftale lejeforhøjelser, der ligger grotesk langt over det lejedes værdi. Vi har meget vanskeligt ved at foretælle os, for det første at nogen lejere for trefjerdedeles vedkommende, sådan som det kræves i lovforslaget, vil godkende det, og for det andet at nogen lejere vil have råd til at bo i de genoprettede lejligheder på markedsvilkår, efter at fornyelsen er sket.

Der vil ikke alene være tale om en mishandling af lejere, der i de få tilfælde, hvor disse projekter måtte komme igennem, kommer i den situation, at de skal flyttes rundt og genhuses fra det ene sted til det andet. Vi vil også

[Pelle Voigt]

være i den situation, at de private investorer, som man henviser til i forslaget her, naturligvis vil holde sig langt væk, fordi økonomien og indholdet i sådan en indsats forudsætter, at der er lejere, som vil betale disse huslejer.

Folketinget har tidligere vedtaget et lige så latterligt forslag om en omdannelse af erhvervslejemål til beboelseslejemål på økonomiske vilkår, der har gjort, at der overhovedet ikke er kommet nogen projekter i gang af noget omfang, som vi har kunnet registrere her i Folketinget. Nu gentager man succesen med en snørklet lov, der oven i købet indebærer en underminering af ideerne om boligregulering og om det lejedes værdi. Det kommer der ikke noget godt ud af. Der kommer en del ondt ud af dette angreb på det lejedes værdi, men projekter, arbejdspladser og byfornyelse kommer der ikke ud af dette forslag, som da heldigvis er en tidsbegrænset forsøgsordning.

Vi synes, at det er en anelse beskæmmende for Folketinget, at man i denne sag i så lang tid har ladet sig drive rundt af boligministerens fikse idé på dette her område og har brugt tid og kræfter på et projekt, som alligevel under ingen omstændigheder vil lykkes i det virkelige liv, men det er altså sket. Det har i vid udstrækning lammet boliglovgivningsarbejdet i Folketinget, at forhandlingerne har drejet sig om denne fikse idé, som kun er blevet gennemført, fordi den i sidste øjeblik blev trukket ud af de boligpolitiske forhandlinger i Boligministeriet og ført over i de såkaldte aktiveringsforhandlinger, til trods for at der ikke er et eneste element af aktivering i dette forslag.

Forslaget handler jo ikke på nogen måde om at aktivere dagpenge eller offentlige midler, men udelukkende om at prøve på yderst spinkle og skrøbelige vilkår at få nogle private investorer til at kaste midler ind i en byfornyelse, som staten i stadig stigende grad ønsker at trække snabelen ud af. Det er en skamplet, en lille svulst, på en i forvejen ikke særlig smuk og sammenhængende boliglovgivning, og Folketinget burde i stedet have anvendt den tid, som man har spildt på dette forslag, til at prøve at skabe en lille smule orden i det kaos af forskellige systemer, der efterhånden hersker på dette område.

I stedet har man altså valgt at lave en ny knopskydning, som vi kun kan sige det ene gode om, at den i løbet af forholdsvis kort tid

uden at have haft nogen egentlig virkning vil afgå ved en stille død.

Kirsten Jacobsen (FP):

Det var dog fantastisk, hvad man kunne høre fra hr. Pelle Voigt om alle disse her skræklige mishandlinger af lejerne på den ene side, og på den anden side lød det fuldstændig inkonsekvent, at der ikke vil komme noget ud af dette forslag, hverken arbejde eller byfornyelse. Men hvis der hverken kommer arbejde eller byfornyelse ud af dette forslag, så vil man ikke genere en eneste lejer.

Bortset fra det bygger dette her forslag på frivillighed. Hvis ejere og lejere er enige om at sætte en ejendom i stand og man er enig om, at den pris, det koster, skal kunne opkræves over huslejen, så synes vi, at det hverken er en underminering af lejeleven eller et spørgsmål om at sætte ideen om det lejedes værdi ud af spillet. Det sker på helt frivillig basis. Det kan vel ikke være meningen, heller ikke fra SF's side, at man skal have en centralistisk, bureaukratisk styring, hvis det ikke er for at tilgodese lejerne – og her skal lejerne altså være enige – men bare for styringens egen skyld.

Men jeg synes i og for sig, det var at bruge for mange ord. Hvis ikke der kommer noget ud af dette forslag i virkeligheden, er der ingen grund til at hidse sig op og skælde ud, for så generer man ikke nogen som helst.

Jeg er overbevist om, at der kommer arbejde ud af det, jeg er overbevist om, at vi kommer til at højne boligstandarden her i Danmark, og når det sker i frivillig enighed mellem lejere og ejere, så kan jeg ikke forstå, at Folketinget overhovedet skal blande sig.

Pia Gjellerup (S):

Hr. Pelle Voigts meget vrede ord overraskede også mig. Min og Socialdemokratiets vurdering af forslaget har ført til et lidt andet resultat, men jeg kan ikke rigtig forstå hr. Pelle Voigts meget vrede ord. Som fru Kirsten Jacobsen sagde, må man jo en gang imellem vælge, hvilket af to argumenter man vil lægge vægt på, når argumenterne udelukker hinanden. Enten skaber dette forslag en masse ondt, som hr. Pelle Voigt sagde det – underliggende kunne jeg forstå at det var ublu lejestigninger – og samtidig dermed vil det skabe noget godt, nemlig beskæftigelse; altså enten sker der på

[Pia Gjellerup]

én gang noget, der kan betegnes som ondt, og noget, der kan betegnes som godt, eller også sker der overhovedet ikke noget. Hr. Pelle Voigt kan ikke hævde begge synspunkter: på den ene side, at der kommer aktivitet og lejestigninger og besværligheder for lejerne og bedre ejendomme, og på den anden side, at der overhovedet ikke kommer noget ud af det. Man må vælge.

Jeg kan sige, at vi i Socialdemokratiet har haft lejlighed til at overveje situationen meget længere end hr. Pelle Voigt; det skal dog siges til hans undskyldning. Det har ikke været muligt for os gennem et halvt års forhandlinger at overbevise regeringen om, at dette forslag ikke vil føre til noget og altså vil være en spildt mulighed for at iværksætte mere aktivitet og få gennemført forbedringer af boliger og ejendomme.

Vi har prøvet allerede i forbindelse med finanslovsaftalen at få tiltrukket institutionelle investorer. Det viser sig i en af ministerens besvarelser i udvalget, at man først efter, at dette forslag var blevet fremsat i Folketinget, har gjort sig den beskedne ulejlighed at rette henvendelse til de institutionelle investorer for at spørge dem om deres holdning til forslaget. Det er faktisk en meget underlødige fremgangsmåde af en regering, som har aftalt med en stor del af Folketinget allerede i december måned, at man skulle arbejde med forslag til at inddrage de institutionelle investorer i højere grad. Det har man altså ikke gjort, man har arbejdet med boligministerens – som hr. Pelle Voigt kaldte det – fikse idé.

Engang imellem, når man har dystet længe og en minister og en regering bliver ved med at have en fikse idé og ikke gør noget, der er tjenligt til at gøre ideen til noget bedre, så mener vi, det er rigtigt at få afprøvet i virkeligheden, ude i den virkelige verden, hvad der er rigtigt: om det er den dér med masser af aktivitet, som boligministeren reklamerer med, eller det er, at der stort set intet sker. Vi har ikke noget imod at få ret også i virkeligheden. Når vi ikke har kunnet overbevise boligministeren bag dørene eller i Folketinget, så er det en mulighed, at boligministeren måske bliver overbevist af virkeligheden. Når jeg siger måske, så går det på boligministeren; jeg tror, vi andre bliver overbevist af virkeligheden, når det viser sig, at det er forbløffende lidt, der sker.

I Socialdemokratiet har vi drøftet, hvad vi i øvrigt kunne gøre, for når vi nu står her med et forslag, som er udtryk for spildte muligheder, er det da værd at samle de muligheder op på anden vis. Vi agter faktisk ikke at undlade at leve op til det, der har været hensigten både med aftalen om finansloven og med denne aftale, nemlig at søge at inddrage de institutionelle investorer i en eller anden form for konstruktivt samarbejde om øget boligforbedring. Det er altså beskæmmende nok endnu en gang oppositionen, der skal tage initiativet. Regeringen agter kun at leve op til sine egne fikse ideer. Denne gang prøver vi ikke at hindre regeringen, nu prøver vi at få regeringen til at føre det ud i livet i håb om, at regeringen også bliver overbevist om, at det er en fikse idé.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Det glæder mig at høre Socialdemokratiets ordfører støtte boligministeren, som rebet støtter den hængte, selv om man er nødt til at argumentere på den noget besynderlige måde, at for at demonstrere hulheden og det fejlagtige i regeringens boligpolitik så er det, man skal gøre, at slutte sig til den og se at få den gennemført. Det er i og for sig et strategisk perspektiv, som er skræmmende, vil jeg sige, og hvis det blev generel socialdemokratisk politik, så tror jeg, at vi ville gå onde tider i møde. Det tror jeg imidlertid heller ikke det bliver.

Når jeg siger, at dette her fører noget ondt med sig, også selv om der kommer ingen eller meget, meget få projekter ud af det, så skyldes det, at der jo er tale om endnu et angreb på væsentlige elementer i lejelovgivningen, elementer, som f.eks. er fastlagt i Lavindkomstkommissionens meget væsentlige beretning om, hvordan man kan fastholde et huslejeniveau og rimelige levevilkår for dem, der er dårligst stillet her i landet. Det, der er tale om her, er, at man åbner endnu en sluse for angrebene på reguleringen og på begrebet »det lejedes værdi«.

Derudover kommer der naturligvis en række forsøg på at gennemføre disse umulige projekter, hvor man kan forestille sig mange ubehageligheder. Man kan forestille sig såkaldt dårlige husejere, der med bestikkelse eller trusler prøver at skaffe sig tilslutning fra ¾ af lejerne i et byggeri for at gennemføre disse umulige

[Pelle Voigt]

projekter. Og man kan forestille sig, at disse projekter i de få tilfælde, hvor der skaffes sådan en tilslutning, ender i fallitter i løbet af kortere eller længere tid, fordi de mennesker, der til sin tid skal betale huslejen i de færdige projekter, med større fordel vil kunne skaffe sig andelsboliger eller ejerboliger under langt, langt bedre vilkår.

Imidlertid er jeg glad for, at vi er enige om, at der er tale om en fiks idé, og at der i det store og hele ikke vil komme noget ud af det, og jeg håber så, at Socialdemokratiet ikke for fremtiden i sin ubønhørlige kamp mod den borgerlige regerings politik vil anvende den slags metoder, som man har anvendt her.

Boligministeren (Svend Erik Hovmand):

Nok har hr. Pelle Voigt stor indflydelse, men jeg håber ikke, at indflydelsen er så stor, at han kan forhindre den beskæftigelsesaktivitet, som kan sættes i værk ved hjælp af dette forslag, for det er jo i virkeligheden det, det handler om. Det handler nemlig om, at ejere og lejere på frivillig basis tager hinanden i hånden og siger: Nu vil vi have de badeværelser, så nu går vi hen til kommunen og får det blå stempel, og så går vi i gang. En enkel og smidig proces.

Der er mange områder i Danmark, også områder, som jeg ved at hr. Pelle Voigt er særlig optaget af, som har brug for at få sat arbejde i gang. Vi har alt for mange ledige hænder i byggebranchen, og jeg håber ikke, at hr. Pelle Voigts advarende bemærkninger fra denne talerstol vil føre til, at disse ledige hænder ikke kommer i gang i det omfang, som de ellers burde være kommet i gang i.

Jeg vil gerne sige, at der her er lagt op til frivillighed – det vil sige, at man selv kan bestemme niveauet for, hvor store istandsættelser der skal i gang – der er lagt op til lejerbeskyttelse på en lang række områder, der er lagt op til lokal selvbestemmelse, og der er lagt op til beskæftigelse i en situation, hvor vi i høj grad har brug for det. Det er hurtige, enkle løsninger, men det er selvfølgelig svært at tilslutte sig den slags synspunkter, hvis man har det udgangspunkt, som hr. Pelle Voigt har.

Jeg vil gerne sige, at vi jo ikke med dette forslag fjerner bevillinger til byfornyelse; tværtimod, kan man sige, for de penge, der tilføres byfornyelsen ad frivillig vej gennem dette lovforslag, bidrager til, at det beløb, der er til rå-

dighed for byfornyelse i Danmark, så vil kunne koncentreret om de virkelig tunge områder. Totalt set bliver der altså en tilførsel af flere midler, større beskæftigelseseffekt og løsning af flere boligsociale problemer. Men det, forstår jeg, er hr. Pelle Voigt og hans parti altså ikke tilhængere af.

Til gengæld vil jeg benytte lejligheden til at sige tak til alle Folketingets øvrige partier, fordi det nu endelig er lykkedes at finde en fornuftig løsning på denne sag.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Efter boligministerens næsten romantiske bemærkninger om, at lejere og ejere skal tage hinanden i hånden og gå ud og skaffe badeværelser, har jeg et favorabelt tilbud til boligministeren: Skulle vi ikke tage hinanden i hånden og gå ud i byen og skabe vældig aktivitet? Forudsætningen er bare, at boligministeren skal betale den.

Sådan er det jo med disse udlejere, der tager lejerne i hånden. Udlejerne er klar over, at det er lejerne, der skal betale regningen – den totale regning – og det svarer måske til et billede af boligministeren og mig hånd i hånd ude i byen at investere. Det giver måske et billede, der er forståeligt, for det er da muligt, at boligministeren har nogle midler at investere – dog næppe så mange, at det vil batte noget – men vi ved i hvert fald, at lejerne har det ikke. Alligevel er det det, dette forslag bygger på, og det er det, der gør, at det er sådan en lidt fiks idé.

Det, der får mig til at reagere lidt kraftigere her, er, at boligministeren på baggrund af denne romantiske idé reklamerer med tusinder af job. Lad være med at bilde omverdenen og befolkningen ind, at det giver tusinder af job! Det er sådan noget, som mennesker uden for Christiansborg er ved at – ja, man kunne sige meget grimt, men som får befolkningen til at se meget skævt til politikere: løfter, som enhver kan se er hule. Vær glad, når vi en gang imellem har en heldig hånd og det viser sig, at det nytter i virkeligheden! Men tusinder af job får vi desværre ikke med dette forslag, dertil er anstrengelserne alt for ringe fra boligministerens side.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Jeg er lidt ked af, at en meget afdæmpet boligminister i sit indlæg nærmest tog udgangspunkt i, at der nok ikke ville komme arbejdspladser ud af det her, og sagde, at det var på grund af min tale her. Det synes jeg at vi skal diskutere, når kendsgerningerne vælter ind over os, men jeg må sige, at jeg ikke kan påtage mig det ansvar, bare fordi jeg advarer imod et så mærkværdigt projekt som dette her.

Hvorfor lærer boligministeren ikke af sine egne fejl? Har boligministeren ikke læst sine taler her om de sidste vanvittige forslag om at lave kæmpemæssige huslejer ved omdannelse af gamle erhvervslejemål i den indre by og lave beboelse i disse områder? Vi fik lange taler om, hvordan lysene igen ville blive tændt i vinduerne og folk ville flytte ind i bykerne osv. Hvorfor forstår boligministeren ikke det enkle, at hvis man laver opretnings- og ændringsprojekter, hvor huslejerne kommer så højt op, at folk i næsten bogstavelig forstand lige så godt kunne købe sig en villa på Strandvejen, så retrækker de en villa på Strandvejen frem for at bo i et nok så oprettet gammelt hus et eller andet sted? Sådant fungerer noget, der hedder markedsmekanismen; jeg troede egentlig, at netop partiet Venstre var meget optaget af denne mekanisme.

Når alt det er sagt, hvor bliver så de svageste af i dette her – de mennesker, der havde nogle lejligheder, som de havde råd til at betale – hvis bare et par projekter af denne slags går igennem? De bliver stillet om i køen bag ved de bageste.

Boligministeren (Svend Erik Hovmand):

Jeg skal kun gøre en enkelt afsluttende bemærkning, for der er i og for sig ikke grund til at forlænge denne debat. Der er jo kun SF, der går imod dette lovforslag, og hvad der har fået SF til det, har jeg svært ved at se. Men o.k., det er der ikke noget at gøre ved; SF går altså imod.

Jeg vil bare sige, at i dette forslag er der faktisk tre parter: Der er ejeren, som løber en risiko for at kunne sikre rentabilitet og udlejning i ejendommen i den lange periode på 30 år, som er løbetiden for det lån, der skal finansiere det, der er lejeren, som får en justering af sin husleje, absolut, og endelig er der staten, som tager toppen af den huslejestigning, som måtte kom-

me, helt op til 90 pct. af huslejestigningen for de socialt dårligt stillede.

Derfor synes jeg nok, at man må sige, at alle tre parter bærer deres del af byrden for at sikre mere beskæftigelse, flere løsninger af boligso- ciale problemer og en generelt bedre bolig- standard. Det er vel også derfor, at oven i kø- bet folk fra fagbevægelsen siger: Det her er nu meget rart, det kan godt være, at det kunne ha- ve været skruet lidt anderledes sammen, men lad os dog nu komme i gang. Hvis det kan sæt- te noget fornuftigt i gang, så lad os dog. Det er altså ikke synspunkter, som SF deler; det kan jeg kun beklage.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1-5, ændringsforslag nr. 1, § 6, således ændret, ændringsforslag nr. 2 og 3, § 7, således ændret, §§ 8-11, ændringsforslag nr. 4 om en ny affattelse af § 12, § 12 i den nye affattelse, ændringsforslag nr. 5 om en ny affattelse af § 13, § 13 i den nye affattelse og §§ 14-17 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbe- handling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Anden behandling af lovforslag nr. L 295:

Forslag til lov om ændring af lov om pålignin- gen af indkomst- og formueskat til staten (lig- ningsloven). (Fradrag for udgifter til vedligehol- delse og forbedring af boliger på Bornholm).

Af skatteministeren (Thor Pedersen, fg.).

(Fremsat 12/5 92. Første behandling 13/5 92. Betænkning 12/6 92).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænk- ningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.